

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Peccatis Ignorantiae Et Potissimum Ignorantiae Juris Naturae

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

XII. Media & impedimenta notitiæ juris naturæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40433

gr. occidere hominem quem voluntario errore putaret esse feram, vel interpretativè vellet prævaricari legitimum præceptum Superioris dum voluntario errore illius est ignarus. Nemo miretur quod hic toties dicamus veritatem honestatem, justitiam &c. æternam scilicet & incommutabilem, esse Deum; item legem æternam esse Deum; quia ex Scripturâ & manifestâ ratione habemus nihil esse æternum & incommutabile præter Deum solum: hinc S. Augustinus: *Dominus justitia est* serm. 17. de verbis Apost. cap. 3. *Est planè ille summus Deus vera justitia.* Epist. 122. *Amandus est non sicut aliquid quod videtur oculis, sed sicut amatur sapientia, & veritas, & sanctitas, & justitia...* non quemadmodum sunt illa in hominibus, sed quemadmodum sunt in fonte incorruptibilis & immutabilis sapientiæ. De catechiz. rudib. cap. ult. Et lex æterna ab Augustino definitur: *ratio Divina, vel voluntas Dei ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans.* Hæc est humanorum actuum regula, de quâ Aug. *nisi homo secundum justitiæ regulam direxerit actus suos, in errorem iniquitatis impingitur* serm. 44. de divers. cap. 6. & in psal. 61. *Cum sis injustus, esse non potes justus, nisi convertendo te ad quandam justitiæ: à qua si recedis, injustus es; ad quam si accedis, justus es, Te recedente non deficit, te accedente non crescit.*

X I I.

Media & impedimenta notitiæ juris naturæ.

Nunquid non sapientia clamitat, inquit Sapiens proverb. 8. *& prudentia dat vocem suam? In summis excelsisque verticibus supra viam, in mediis semitis stans, juxta portas civitatis in ipsis foribus loquitur, &c.* Similia habemus proverb. 1. *Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem suam: in capite surbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua, dicens: usquequo parvuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia, cupient, & imprudentes odibunt scientiam?* Ex his colligimus quod æterna sapientia sive lex æterna sit quantum est ex parte suâ admodum perceptibilis, est enim *lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, non quidem *lux sensuum, sed mentium.* Et sicut lux corporalis quamvis admodum ex se visibilis non ab omnibus percipitur, ita quoque non ab omnibus percipitur illa *lux mentium*, saltem non quoad omnia. Dicimus saltem non quoad omnia quia ut ait S. Thomas 1. 2. q. 94. *ad legem naturalem pertinent primo quadam præcepta communissima, quæ sunt omnibus nota. Quantum ad illa principia communia, lex naturalis nullo modo potest deleri in universali, deletur tamen in particulari operabili secundum quod ratio impeditur applicare commune principium ad particulare operabile.* Rationem hujus impedimenti allegat S. Thomas *concupiscentiam vel aliquam passionem.* Quantum verò ad alia præcepta secundaria, potest lex naturalis deleri de cordibus hominum. Causas iterum subjungit: *vel propter malas persuasiones, vel etiam propter pravas consuetudines & habitus corruptos.* Ex adverso cælestes illuminationes, boni mores & habitus virtuosus conducunt ad legis naturalis etiam in secundariis præceptis perceptionem. Pro quo notandum quod duabus potentiis, intellectu scilicet & voluntate, eatur ad legis naturalis notitiam, & iisdem indè recedatur. Pro accessu juvant hæc media sive adjutoria. Ex parte intellectus, conversio ad rationes æternas & incommutabiles quæ sunt *veritas, lux vera, ac ipse Christus* ut Deus, studium & inquisitio veritatis, & potissimum oratio pro illuminatione cælitus impetrandâ, talis scilicet, tamque diuturna ut res illa mereretur. Ex parte voluntatis, affectus virtuosus, hi enim sunt etiam luminosi, & potissimum affectus binæ charitatis, cum ex ejus præceptis tota lex pendeat & Prophetæ. Accessum ad legis naturalis notitiam impediunt, adeoque recessum adferunt hæc obstacula, sive impedimenta. Ex parte intellectus, præcipitatio, inconsideratio, & singulariter præsumptio, quâ pro veritatis discipulatu, quem omnis intellectus creatus debet agnoscere, proceditur, saltem in quibusdam, ac si quis vendicaret sibi magisterium proprium unico Magistro, scilicet veritati. Ex parte voluntatis impediunt affectus ac habitus inordinati, item concupiscentia, potissimum circa eadem

eadem objecta circa quæ notitia legis naturæ haberi debet, & specialiter etiam si sint circa fines talium objectorum, ex. gr. ambitiosus, excæcatur circa media ambitionis, avarus circa media avaritiæ &c. Quæ de mediis & impedimentis notitiæ legis naturalis hîc diximus, experientiæ quotidiana, rationi naturali, SS. Patrum sententiis, & potissimum Scripturæ S. prorsus conformia sunt. Nam quod Scripturam Sacram attinet *redite*, inquit, *prevaricatores ad cor Isaiæ 46. illic enim lucet lux vera quæ illuminat omnem hominem Joan. 1. Hæc lux de se ipsa testatur ego sum veritas. Joan. 14. & alibi, Magister vester unus est Christus Matth. 23. Ad hanc ergo Lucem, Veritatem ac Magistrum oportet ut se convertat intellectus, ut indè objectivè & effectivè pro acquirendâ legis naturæ notitiâ illuminetur. Mirum quoties, etiam in unico Psal. 118. ipsam hanc Lucem & Veritatem &c. invocet Psalmista. *Benedictus es Domine, doce me justificationes tuas... Revela oculos meos & considerabo mirabilia de lege tuâ... Viam justificationum tuarum instrue me & exercebor in mirabilibus tuis... Da mihi intellectum & scrutabor legem tuam.. Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis &c.* Quem Psalmum divina providentia voluit per omnes horas diurnas distribui, ut vel hinc disceremus totâ die pro intellectûs illuminatione Deo supplicare. Ex his colligimus quod præsumptio, quâ intellectus creatus pro discipulatu quem debet habere ergâ lucem mentium, & veritatem, id est, Christum ipsum, præsumit sibi ipsi vindicare magisterium veritati proprium, sit speciali impedimento acquirendæ notitiæ legis naturalis. Idem est de præcipitatione & inconsideratione circa illam lucem ac veritatem. Studium quoque veritatis esse adhibendum colligitur ex his verbis Sapien. 6. *Sapientia invenitur ab his qui querunt illam. Quod affectus virtuosi ex parte voluntatis conducant ad legis naturalis notitiam testatur Sapiens proverb. 4. his verbis: Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem. Consonat istud Christi: Qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ Joan. 8. sicut & hoc: si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscat de doctrinâ an ex Deo sit. Joan. 7. Oppositum ex parte voluntatis præstant affectus inordinati juxta subsequentiâ Scripturæ S. loca: *Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant proverb. 4. In malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis sapient. 1. Qui odit fratrem suum in tenebris est. Joan. 2.* Sicuti per antedicta media sive adjutoria tam ex parte intellectûs, quàm ex parte voluntatis legis naturalis notitia acquiritur; ita per eorum omissionem, & præcipuè per admissionem obstaculorum sive impedimentorum, pro legis naturalis notitiâ, acquiritur ejusdem ignorantia. Nemo proindè dicat hanc ignorantiam sibi esse involuntariam, dum eam sibi causat hæc impedimenta admittendo: sicut enim Scriptura S. ait: *Si quis vestrum indiget sapientiâ postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropereat: & dabitur ei* (utique iis qui sic petunt & tantum petunt, quomodo & quantum res tanta petenda est, August. de natura & gratia cap. 17.) ita quoque simili quo Scriptura S. sensu dicere licet, sapientia non datur, ergo non postulatur. Et rursus quo sensu dicitur Ecclesiastici? *Qui diligunt eum* (scilicet Deum) *replebuntur lege ipsius: eodem sensu dici potest, non replentur lege ipsius, ergo non diligunt Deum.* Præter notitiam legis naturalis suppetunt alia media, quibus Deus illius transgressionem averterat ab illis, qui suo officio non desunt: potest enim illis suspicionem vel dubitationem latentis malitiæ inspirare, ut saltem titulo periculi caveantur actio; item potest timoratos ab actione divertere; nam juxta Prophetam Regium Deo loquentem: *Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus,* potest quoque cum erroneâ opinione, imo & erroneâ persuasione circa legem naturæ quandoque consistere, ut quis liber sit ab ejus transgressionem. Nam ejusmodi opinio aut persuasio non semper adfert affectum legi naturali contrarium, nec omnino semper istius opinionis aut persuasionis expressio. Et hinc patet quomodo Viri sancti potuerint in animo habere, aut etiam quandoque verbo & scripto exprimere opinionem, vel persuasionem falsam circa aliquam veritatem legis naturalis, ut proindè post S. Augustinum rectè dixerit**

S. Thom.

S. Thomas 1. part. q. 1. art. 8. *Solis eis Scripturarum libris, qui Canonici appellantur, didici hunc honorem deferre, ut nullam autorem eorum scribendo aliquid errasse firmissimè credam.* Hæc sancti isti etiam extendunt ad alios sanctos Scriptores ac Doctores. Nec mirum, quandoquidem cum illorum sanctitate potuerit consistere opinio aut persuasio erronea legi naturæ contraria, non solum quæ fuerit, prout aliquandò contingit, sine peccato: sed etiam quæ cum aliquo peccato, præcipuè in materiis levioribus; ipsi enim etiam recitabant Orationem Dominicam, & in illa quotidie orabant: *dimitte nobis debita nostra.*

X I I I.

Non solum contra jus naturæ agendo, sed etiam docendo graviter peccari potest.

EX dictis nullatenus consectaneum est, quòd nemo contra jus naturæ docendo delinquat (cum etiam possit sola ignorantia in jure naturæ esse graviter culpabilis) nam Christus Matt. 15. etiam de cæcorum ducibus, sive erronea docentibus loquitur, dum ait: *Cæci sunt, & duces cæcorum. Cæcus autem si cæco ducatur præstet, ambo in foveam cadunt.* Magis hæc culpabiles sunt, quibus, sive ex parte intellectûs, sive ex parte voluntatis media acquirentiæ notitiæ juris naturalis negligendo, vel impedimenta istius notitiæ ponendo, ipsa juris naturæ ignorantia magis est voluntaria. Rursus magis culpabiles sunt, qui ex istis defectibus tradunt doctrinam legi naturæ contrariam in materia magis periculosa. Præterea magis culpabiles sunt, qui ex talibus defectibus talem doctrinam tradunt coram illis, qui promptius secundum illam agunt. Deinde magis culpabiles sunt, qui eos quos talia docent, docentis autoritate volunt magis esse securos. Denique magis culpabiles sunt, qui spheram docendi, intra quam talia docent, per ampliora locorum & temporum spatia habent diffusam. Periculo tradendi doctrinam juri naturæ contrariam magis solent esse expositi qui sine legitima vocatione in munus docendi se intrudunt. (Idem cum proportione dicendum de munere prædicandi & instruendi) aut in doctrina Christi quarunt lucra sæculi, vel ingenio sunt minus apto contemplandæ legi æternæ, aut qui ipsum docendi munus à cæcis magistris vel cæcorum libris sunt edocti. Sed potissimum illi ipsi qui docere præsumunt, quod per sententias à se traditas, dum saltem unus altervè sibi similis auctor consentit, titulo ignorantiae aut probabilitatis à culpa excusandi sint legis naturæ transgressores, dum hi id agunt, quod illi licitum pronuntiarunt. Siquidem ista docentes conformiter tenere debent, ad praxim & animæ salutem nil omnino referre, vera an falsa sint quæ docent, quia falsitas non minus quam veritas sequaces securos faciet. Quin imò etiam coguntur admittere (quòd & verbis apertis nonnulli eorum libenter pronuntiant) ingentis beneficii loco habendas esse opiniones, quas benignas vocant, etiam legi naturæ contrarias, cum hæc probabilitatis titulo viam cæli, quòd plures illuc intrent, latiore, ut existimant, facilioremque reddant. Ex quo consectaneum per consequentiam prorsus ineluctabilem, quòd ejusmodi auctorum doctrina magis salutaris sit quam ipsius Christi Domini. Hujus enim doctrina ad salutem ducit solummodò per viam veri, illorum verò & per viam falsi: adeòque cum falsum sit multipliciùs verò, illi ducunt, ut omnibus persuadere volunt, securè per viam plus altero latiore quam ipse Christus. Porro auctores ejusmodi de latioris istius viæ securitate persuasi, faciliè credent non magnoperè sibi laborandum pro veritatis indagine, neque pro adhibendis mediis, aut tollendis impedimentis notitiæ juris naturalis: cum plus præderit, quod velint nolint fateri debent, si argumenta undique conquirantur, quibus veritates etiam certissimæ obscurantur; ut pro veritate ignorantia aut probabilitas fiat morum regula. Nimiùm hebes est qui ex his non videt necessum esse, ut ejusmodi auctores circa jus naturæ frequentissimè errent, crassissimisque erroribus libros suos impleant; maxime si, ut fit, scribant multa, in casibus perplexis conscientiam concernentibus, specialiter ubi suæ & aliorum cupiditati per opiniones benignas favere possunt: prout reipsa factum est in illis opinionibus, quæ ab Alexandro VII.